

Sygn. I C 350/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR del. Joanna Krzyżanowska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Beata Cichosz

po rozpoznaniu w dniu 10 marca 2016 r. w Słupsku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S. A. w W.

przeciwko M. K.

o zapłatę

- zasądza od pozwanego M. K. na rzecz powoda (...) SA w W. kwotę 85.845,97 zł (osiemdziesiąt pięć tysięcy osiemset czterdzieści pięć złotych 97/100) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 16 stycznia 2015 roku do dnia zapłaty;
- zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 7.910 zł (siedem tysięcy dziewięćset dziesięć złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Na oryginale właściwy podpis.

Sygn akt I C 350/15

UZASADNIENIE

Powód – (...) Spółka Akcyjna w W. wniósł przeciwko M. K. o zapłatę kwoty 85.845,97 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 16 stycznia 2015 r. do dnia zapłaty. Na uzasadnienie wskazał, że w dniu 18 maja 2012 r. dokonano kradzieży samochodu marki B. należącego do majątku wspólnego państwa K.. W związku z opisanym zdarzeniem, w ramach ubezpieczenia pojazdu powód wypłacił kwotę 85.845,97 zł. Pozwany w piśmie z dnia 19 czerwca 2012 r. wydał dyspozycje wypłaty środków na konto małżonki – L. K.. Wobec odmowy wypłaty odszkodowania przez powoda, wytoczył on powództwo, w wyniku którego Sąd Okręgowy w Gdańsku zasądził kwotę 85.845,97 zł, na którą składała się należność główna wraz z odsetkami. Powód, zgodnie z wcześniejszą dyspozycją przelał środki na konto L. K. (obecnie R.) realizując wyrok sądowy. Następnie pozwany wezwał powoda do zapłaty zasądzzonego odszkodowania, gdyż zostało ono przelane w ocenie pozwanego na niewłaściwy rachunek bankowy, wobec orzeczonego w dniu 5 lutego 2013 r. rozwodu. W dalszej kolejności pozwany w postępowaniu egzekucyjnym (...)prowadzonym przez komornika J. B. przy Sądzie Rejonowym w Elblągu wyegzekwował całość zasądzonej kwoty. Podczas procesu z powodem, czynności komorniczych a także sprawy rozwodowej pozwany nie wystosował żadnego pisma, które odwoływałoby

złożone oświadczenie. W efekcie pozwany dwukrotnie otrzymał odszkodowanie za tę samą szkodę – raz otrzymując odszkodowanie które scedował na ówczesną małżonkę, a drugi raz – w wyniku postępowania egzekucyjnego. Zdaniem powoda doszło w ten sposób do bezpodstawnego wzbogacenia się pozwanego, wypełniającego dyspozycje art. 405 kc. Powód powołał się przy tym na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 września 1985 r., w którym stwierdzono, że to na wierzycielu, a nie dłużniku spoczywają skutki zaniechania lub niewłaściwego dostarczenia informacji niezbędnych do wypłaty należnych świadczeń. Pozwany zdaniem powoda wzbogacił się bezpodstawnie, gdyż egzekwując środki od powoda miał wiedzę o wcześniejszym przelaniu należności na rachunek przez niego wskazany. Ponadto nie przelał on prawa do odszkodowania na byłą małżonkę, ale wskazał numer konta bankowego, na które wskazane środki miały trafić, a które mimo wszystko stanowiłyby wspólność małżeńską. Odszkodowanie nie jest elementem majątku osobistego, gdyż nie mieści się w dyspozycji art. 33 krio, toteż uwalnianie się od odpowiedzialności poprzez argumentowanie iż w dniu wypłaty odszkodowania państwo K. nie byli już małżeństwem jest bezzasadne. Powód powołał się także na orzeczenie Sądu Najwyższego w sprawie (...), z którego wynika, że co do zasady wierzyciel nie ponosi odpowiedzialności na podstawie art. 415 kc, chyba że złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji i jego popieranie było zachowaniem zawinionym. Pozwany działał z pełną świadomością i wiedzą umyślnie starając się wyegzekwować należne mu odszkodowanie w podwójnej wysokości.

W sprawie wydano nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany – M. K. domagał się uchylecia nakazu zapłaty i oddalenia powództwa w całości. Podniósł przy tym, że od samego początku, tj. gdy tylko okazało się, że po wyroku sądu odszkodowanie przelano na rachunek byłej żony powoda – L. F., powód alarmował pozwanego o spełnieniu świadczenia do rąk osoby nieuprawnionej i prosił wręcz o zażądanie zwrotu świadczenia nienależnego. Przyznał jednocześnie, że kiedy złożył wniosek o wypłatę odszkodowania w postępowaniu likwidacyjnym wskazał rachunek swojej żony L. K. z dyspozycją przelewu odszkodowania na ten rachunek. (...) S. A. odmówił wypłaty odszkodowania w związku z czym pozwany ustanowił pełnomocnika, który w jego imieniu wystąpił na drogę sądową w celu dochodzenia roszczenia. W czasie trwania procesu M. K. rozwiódł się z żoną, a ta powróciła do nazwiska F.. W czasie dokonywania przelewu była żona powoda nie nosiła już nazwiska K. lecz F.. Zdaniem pozwanego winnych zaistniałej sytuacji jest dwóch – (...) S. A. który nie dopełnił należytej staranności i nie zapytał czy dyspozycja sprzed ponad roku jest aktualna i bank prowadzący rachunek L. F., który przyjął wpływ pomimo tego, że właścicielka rachunku nosiła w chwili przelewu inne nazwisko niż nazwisko wskazane przez płatnika. Pozwany przyznał także, że powinien był wycofać pierwotną dyspozycję, ale zapomniał tego uczynić. Uznał, że wszystkie jego sprawy ma na uwadze jego pełnomocnik, który nie wiedział o dyspozycji. Argumentował ponadto, że na powstanie szkody po stronie powodowej nie miało wpływu zaniechanie pozwanego, gdyż M. K. natychmiast zawiadomił (...) przez swojego pełnomocnika o zaistniałej pomyłce w formie pisemnej i telefonicznej i wskazał na potrzebę żądania zwrotu od L. F. świadczenia nienależnego. Pozwany wskazał także, że to jemu należna była od (...) kwota odszkodowania, natomiast kwota ta nie była należna L. F.. Z powyższego zdaniem pozwanego wynika, że pozwany nie ma legitymacji biernej w niniejszym procesie, a powodowi należy się zwrot świadczenia nienależnego od L. R., a nie od pozwanego. Dodatkowo pozwany podniósł, że w sprawie (...)M. K. wnosił o wypłatę odszkodowania na swoją rzecz, a nie na rzecz innej osoby. (...) S. A. spełnił więc świadczenie niezgodnie z żądaniem pozwu i niezgodnie z wyrokiem Sądu Okręgowego w Gdańsku. Postawił powodowi zarzut niedołożenia należytej staranności przy spełnianiu świadczenia i zwykłej w takich sprawach ostrożności. Podkreślił, że okoliczności sprawy od zgłoszenia szkody do jej likwidacji uległy istotnej zmianie: powód odmówił wypłaty odszkodowania, a pozwany skierował sprawę na drogę sądową. Po upływie znacznego okresu czasu minimalną powinnością powoda powinno być zapytanie czy dyspozycja zapłaty jest aktualna. W przedstawionych okolicznościach zdaniem pozwanego powództwo powinno być oddalone w całości.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 18 maja 2012 r. w G. doszło do kradzieży pojazdu marki B. należącego do majątku wspólnego państwa K.. W ramach ubezpieczenia pojazdu (...) S. A. wypłacił kwotę 85.845,97 zł.

(bezsporne)

W piśmie z dnia 19 czerwca 2012 r. M. K. wskazał jako sposób wypłaty odszkodowania przelew na konto małżonki – L. K.. Wobec odmowy wypłaty odszkodowania przez (...) S.A. wytoczył powództwo przed Sądem Okręgowym w Gdańsku, który zasądził kwotę 85.845,97 zł, na którą składała się należność główna wraz z odsetkami. W toku całego postępowania M. K. nie zmienił dyspozycji co do sposobu wypłaty odszkodowania. (...) S. A. przelał zasądzoną kwotę na wskazany rachunek bankowy.

(bezsporne)

M. K., po dokonaniu przelewu przez (...) S.A. wezwał zakład ubezpieczeń do wypłaty odszkodowania informując, że przed dokonaniem przelewu zapadło orzeczenie o rozwodzie.

(bezsporne)

Na podstawie tytułu wykonawczego w postaci orzeczenia Sądu Okręgowego w Gdańsku zaopatrzonego w klauzulę wykonalności M. K. wyegzekwował zasądzoną kwotę w postępowaniu egzekucyjnym.

(bezsporne)

Sąd zważył co następuje:

Powództwo jest zasadne.

Powód powołał się na art. 405 kc jako podstawę prawną żądania. Z przepisu tego wynika, że kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe – do zwrotu jej wartości. Przepisy te mają zastosowanie w szczególności do świadczenia nienależnego. Świadczenie jest natomiast nienależne jeżeli ten, kto je spełnił nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby której świadczył albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia (art. 410 kc).

Wszystkie okoliczności faktyczne mające znaczenie dla rozstrzygnięcia były w niniejszej sprawie bezsporne. Strony różniły się jedynie w interpretacji prawnej zaistniałych okoliczności.

Najistotniejszym punktem sporu było stwierdzenie czy dokonany przez powoda przelew zasądzony wyrokiem Sądu Okręgowego w Gdańsku kwoty stanowił należyte spełnienie świadczenia.

Nie ulega wątpliwości, że łącząca strony umowa ubezpieczenia została skonkretyzowana i doprecyzowana w toku postępowania likwidacyjnego przez M. K. przez wskazanie sposobu i miejsca wypłaty świadczenia. Oświadczenie to, przyjęte przez zakład ubezpieczeń, stało się częścią zawartej przez strony umowy.

Zdarzenie w postaci kradzieży ubezpieczonego pojazdu spowodowało zaktywizowanie zobowiązania z umowy ubezpieczenia po stronie (...) i wszelkie dalsze czynności: zgłoszenie szkody, postępowanie likwidacyjne, wniesienie pozwu, uzyskanie wyroku i jego realizacja, dotyczyły niewątpliwie tego samego zobowiązania pomiędzy tymi samymi stronami na podstawie tych samych warunków umownych.

Na etapie postępowania likwidacyjnego, po wystąpieniu zdarzenia ubezpieczeniowego uprawniony do uzyskania odszkodowania złożył oświadczenie „odszkodowanie proszę przelać na konto L. K. mojej żony, nr konta L. K. Bank (...)”. Wskazał więc sposób i miejsce spełnienia świadczenia.

W toku postępowania sądowego pozwany nie tylko nie zmienił dyspozycji co do miejsca i sposobu spełnienia świadczenia, ale nawet nie poinformował (...) S. A. o rozwodzie.

W opisanej sytuacji wypłata odszkodowania przez dokonanie przelewu na wskazane wcześniej konto stanowiła niewątpliwie wykonanie zobowiązania zgodnie z łączącą strony umową tj. zgodnie z wolą stron wyrażoną *expressis verbis* w umowie.

Na skutek wykonania zobowiązania przez (...) S. A. roszczenie M. K. wygasło.

Na ten stan nie mogły już mieć wpływu późniejsze działania opisywane przez pozwanego w postaci informowania powoda o przelaniu na niewłaściwe konto, o orzeczonym rozwodzie, czy też żądania wypłaty zasądzonej kwoty na swoją rzecz.

Nie mają też znaczenia w niniejszej sprawie rozważania dotyczące przynależności zasądzonego odszkodowania do majątku wspólnego małżonków K.. Roszczenie nie zostało bowiem w istocie wypłacone małżonce uprawnionej. Wypłacono je M. K. na wskazany przez niego numer konta. Nie ma w tym przypadku znaczenia czyje konto do wypłaty wskazał uprawniony. Mógł wskazać konto żony, byłej żony czy wręcz osoby obcej, a wypłata na wskazane konto stanowiłaby w tej sytuacji wykonanie zobowiązania.

Wbrew sugestiom pozwanego nie było rzeczą dłużnika pozyskiwanie informacji o stanie małżeństwa kontrahenta ani aktualizowanie jego danych. Przeciwnie – wierzyciel powinien zadbać we własnym interesie o dostarczenie dłużnikowi aktualnych danych potrzebnych do realizacji zobowiązania.

Sąd podziela w tym względzie stanowisko Sądu Najwyższego zaprezentowane w sprawie (...), w którym stwierdzono, że to na wierzycielu a nie dłużniku spoczywają skutki zaniechania lub niewłaściwego dostarczenia informacji niezbędnych do wypłaty należnych świadczeń.

Skoro zobowiązanie zostało spełnione, a wyrok sądowy – wykonany, odpadła podstawa świadczenia, a domaganie się przez pozwanego ponownej wypłaty i w efekcie ponowne wyegzekwowanie świadczenia musi być uznane za nienależne.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 405 w zw. z art. 410 kc należało orzec jak w sentencji.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 kpc mając na względzie zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Na zasądzone koszty złożyła się opłata od pozwu w wysokości 4.293 zł, wynagrodzenie pełnomocnika – 3600 zł oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł tj. łączna kwota 7910 zł.

Na oryginale właściwy podpis.